

Zbigniew Lissak, Brunon Miskiewicz, Jerzy Rozpędowski, Jacek Kościuk

Strzelin, woj. wrocławskie. Kościół św. Gotarda

Informator Archeologiczny : badania 13, 188-190

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pożar zniszczył gród być może podczas zbrojnego najazdu. Wykop 5, założony został na przedpolu grodu, od strony południowej, prostopadle do wykopu 2a z roku 1977, w obrębie którego odkryto 2 pochówki. Jeden zawierał 2 kabłączki skroniowe, drugi nóż i krzesiwo. Wykop ten nie dostarczył żadnych zabytków, ani pochówek. Na głębokości około 20-30 cm wystąpił tu już rumosz skalny, powiązany gliną, który stanowił warstwę calcową.

Na podstawie badań stwierdzić można, iż gród istniał od 2 połowy XII wieku do początków wieku XIV. Jego mieszkańcy zajmowali się głównie wydobywaniem i przetwórstwem rud ołowiu i srebra. Po zniszczeniu grodu i przeniesieniu osadnictwa na teren Nowego Olkusza, na jego zgłiszczach wybudowano kościół kamienny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela oraz założono przykościelny cmentarz. W wieku XVI kościół został pomniejszony i zamieniony na kaplicę, która istniała być może do połowy wieku XVIII. Od 2 połowy tegoż wieku znajdowała się ona już w stanie ruiny.

Zakończenie badań przewiduje się na rok przyszły.

STOBNICA-TRZYMORGI, gm. Ręczno.
woj. piotrkowskie
Stanowisko 2

patrz
neolit

STRZELIN
woj. wrocławskie
Kościół św. Gotarda

Wojewódzki Ośrodek Archeo-
logiczno-Konserwatorski
we Wrocławiu

Badania prowadził mgr Zbigniew Lissak. W pracach uczestniczył antropolog doc. dr Brunon Miskiewicz. Konsultantami byli: prof. dr Jerzy Rozpędowski i dr Jacek Kościuk z Instytutu Historii Architektury, Sztuki i Techniki Politechniki Wrocławskiej. Finansował WOAK we Wrocławiu. Drugi sezon badań. Kościół św. Gotarda poł. XII-XVI/XVII w., cmentarzysko szkieletowe, przykościelne, średniowieczne i nowożytne.

Kontynuowano prace wykopaliskowe z poprzedniego roku. Doprowadzono do calca wykopy: I, II, III. W wykopach tych odkryto 22 groby szkieletowe, w większości zachowane fragmentarycznie, zorientowane po osi E-W w pozycji wyprostowanej, głowami skierowane na zachód, ręce skrzyżowane i złożone na kości krzyżowej lub nieco powyżej. W wykopie II został odsłonięty fragment byłej przypory, pochodzącej z wcześniejszej fazy rozwojowej kościoła. W wykopie III odkryto drewnianą trumnę, z której zachowały się w stanie bardzo złym ścianki boczne i dno, wewnątrz znajdował się fragment kości nogi posypany wapnem. Założonych zostało 6 nowych wykopów o następującej numeracji: IV, IVa wewnątrz kościoła, V, VI oraz I_s, II_s na zewnątrz kościoła. Eksplorację w wykopach doprowa-

dzono do calca, który stanowi fluwioglacjalny żwir przesycony związkami żelaza, zalegający przeciętnie na głębokości 1,4 m od współczesnej posadzki, 1,7 m od powierzchni na zewnątrz kościoła.

Wykop IV - powierzchnia 12 m². Usytuowany centralnie w nawie północnej, przylega do ściany wschodniej, od zachodu do zewnętrznej ściany apsydy. Odkryto 3 groby szkieletowe, złożone były one w trumnach, z których zachowały się fragmenty desek i gwoździe. Pochówki występowały na głębokości od 1,46-1,90 m. Groby nr 48 i 49 pojawiające się na głębokości 1,75 m i 1,90 m były posypane wapnem. Szkielety zorientowane były po osi E-W, głowami skierowane na zachód. Kości rąk skrzyżowane i ułożone na wysokości kości krzyżowej lub nieco powyżej. W zachodniej części wykopu znajduje się nowożytna, pusta krypta ceglana o sklepieniu kolebkowym. Trumny przeniesione zostały prawdopodobnie w inne miejsce. W wykopie odkryto 8 monet z XVIII i XIX w. Monety znajdowały się w warstwie gruzu silnie przemieszanego. Wyeksplorowano nieliczny materiał ceramiczny, najstarszy datowany jest na koniec XII wieku.

Wykop IVa - powierzchnia 4,5 m². Usytuowany w nawie północnej, przylega do ściany północnej kościoła, a od strony południowej łączy się z wykopem IV. Na dnie wykopu zachowały się pozostałości po fundamencie ściany w postaci negatywów. Wydobyto monetę z warstwy gruzu pochodzącą z XVIII w. oraz nieliczne fragmenty ceramiki. Pochówków brak.

Wykop V - powierzchnia 20 m². Usytuowany na zewnątrz kościoła, przylega od strony północnej do wieży. W wykopie odkryto 6 grobów szkieletowych zalegających na głębokości od 1,30 m do 1,50 m od powierzchni. W jednym przypadku /grób nr VI/ szkielet zachował się fragmentarycznie, pozostałe w stanie dobrym. Pochówki zorientowane były różnie - w pozycji wyprostowanej, kości rąk skrzyżowane na wysokości kości krzyżowej lub nieco powyżej. Zmarli pochowani byli w drewnianych trumnach o czym świadczą występujące przy szkieletach fragmenty drewna i gwoździe. W trakcie prac wykopaliskowych poprzedzonych badaniami geofizycznymi, odsłonięto na głębokości 2,4 m od powierzchni, występujący na planie rotundalnym, fragment fundamentu ossuarium /karnier/. We wnętrzu znajdowała się 0,30 m grubości warstwa kości silnie zmineralizowanych, leżąca bezpośrednio na calcu. Wyeksplorowano liczny nowożytny materiał ceramiczny.

Wykop VI - powierzchnia 6,5 m². Usytuowany na zewnątrz kościoła, przylega od strony południowej do wieży. W wykopie występował nieliczny, fragmentaryczny materiał kostny oraz ceramika nowożytna.

Wykop Is - powierzchnia 1,5 m². Usytuowany na zewnątrz kościoła, przy ścianie północnej. Na głębokości 2,4 m od powierzchni wystąpiła warstwa kamieni będącą pozostałością po byłej przyporze. Brak materiału kostnego, jak i ceramicznego.

Wykop IIs - powierzchnia 1,8 m². Usytuowany na zewnątrz kościoła, przy ścianie północnej. W fundamencie ściany zachowały się fragmenty byłej przypory narożnej. Brak materiału kostnego i ceramicznego.

W wyniku przeprowadzonych prac wykopaliskowych została odkryta:

- jeszcze jedna faza rozwojowa kościoła, występująca jako druga,
- budowla przykościelna - ossuarium.

Ustalono poziom posadowienia fundamentów kościoła, które średnio występują na głębokości 1,6 m od powierzchni posadzki. Zbadane zostało cmentarzysko przykościelne. Wyeksplorowano łącznie 55 grobów regularnych oraz kilkadziesiąt skupisk kostnych. Skupiska te są niewątpliwie o wiele starsze niż pochówki regularne, niezakłócone. Połowę odkrytych grobów stanowią groby kobiet. Badania antropologiczne wykazały charakter dynarsko-alepski z przewagą elementu armenoidalnego. Populacja ta występuje w coraz większym odsetku na terytorium Polski Zachodniej, co najmniej już od XV wieku.

SULEJÓW-PIASKI
woj. piotrkowskie
Stanowisko 4

Muzeum Archeologiczne
i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadził mgr Mieczysław Góra. Finansował WKZ w Piotrkowie Trybunalskim. Pierwszy sezon badań. Osada otwarta z okresu wczesnego średniowiecza / 2 połowa IX w. - X w. /.

Stanowisko położone jest na prawym brzegu / 3 m wysokości / dawnego starorzecza rzeki Pilicy, na nieregularnym cyplu o powierzchni około 1 ha. Osadę odkrył w 1974 r. mgr Marcin Gąsior.

Prace wykopaliskowe są kontynuacją szeroko zakrojonych badań rejonu Sulejowa.

Badania o charakterze ratowniczym objęły obszar piaśnicy około 3,5 ara założonej w 1979 r. przez pracowników rolnych SKR Podklasztorze. Wokół piaśnicy znaleziono 12 jam wczesnośredniowiecznych, w tym 5 jam mieszkalnych. Były to dość duże obiekty wypełnione smoliciście czarną ziemią z resztkami węgla drzewnych. W planie tworzyły duże elipsy o wymiarach średnio 2 x 3 m i głębokości do 90 cm od powierzchni ziemi. Podobne obiekty mieszkalne występowały na pobliskiej osadzie obronnej z VII-IX wieku w Barkowicach Mokrych. Jamy mieszkalne zawierały dużą ilość ułamków naczyń glinianych, przepalone kości zwierzęce, polepę, gwoździe żelazne, nieokreślone przedmioty żelazne, dwa fragmenty kołowych ostrzałów z piaskowca, dużą ilość żużla żelaznego z zawartością żelaza / z jęczyczkami żelaza /. Obecność dużej ilości żużla żelaznego, w niektórych jamach skłania do wstępnej interpretacji tego obiektu, wskazując na produkcyjny charakter osady. Materiał ceramiczny pozwala datować stanowisko na 2 połowę IX w. - X w.

Badania będą kontynuowane.

SZARBIA, gm. Skalbmierz
woj. kieleckie
Stanowisko I

patrz
okresy brązu